

METODOLOGIJA

Poročilo je del publikacije z naslovom Ali poklicne in strokovne šole potrebujejo vzgojni koncept?

(Besedilo ni jezikovno pregledano)

Poročilo pripravila: dr. Jasna Mažgon

Kazalo vsebine

<u>1. Raziskovalni problem.....</u>	<u>3</u>
<u>1.1. Raziskovalna vprašanja.....</u>	<u>3</u>
<u>1.2. Hipoteze.....</u>	<u>4</u>
<u>1.3. Spremenljivke.....</u>	<u>4</u>
<u>2. Metodologija.....</u>	<u>11</u>
<u>2.1. Raziskovalna metoda.....</u>	<u>11</u>
<u>2.2. Vzorec in osnovna množica.....</u>	<u>11</u>
<u>2.3. Zbiranje podatkov.....</u>	<u>15</u>
<u>2.4. Obdelava podatkov.....</u>	<u>16</u>

1. Raziskovalni problem

Z raziskavo smo želeli proučiti, katere ukrepe dijaki doživljajo kot kazen in kako različne oblike ukrepov vplivajo na njihovo nadaljnje ravnanje. Nadalje smo proučevali stališča dijakov, učiteljev in svetovalnih delavcev o tem, od česa menijo, da je odvisna disciplina v razredu, kakšna je šolska klima in kultura, kako se na šoli oblikujejo šolska pravila, kdo pri njihovem oblikovanju sodeluje in kako so predstavljena. Zanimalo nas je tudi, kako ocenjujejo delo učiteljev dijaki in kako sami učitelji, kakšne vrednote postavljajo v ospredje dijaki in kaj menijo o vrednotah dijakov učitelji.

1.1. Raziskovalna vprašanja

Raziskovalni problem smo razčlenili znotraj temeljnih **raziskovalnih vprašanj**:

1. Ali so med dijaki in učitelji razlike v oceni tega, kakšen je odnos dijakov do učiteljev in kakšen je odnos dijakov do šole in šolskega dela?
2. Katere ukrepe dijaki pojmujejo kot kazen in kakšen je učinek posameznih ukrepov na nadaljnje vedenje dijakov po oceni učiteljev, dijakov in šolskih svetovalnih delavcev?
3. Kdo se po mnenju dijakov odzove na neprimerno vedenje in kako hitro?
4. Ali dijaki, učitelji in šolski svetovalni delavci poznajo Pravilnik o šolskem redu v srednjih šolah in kriterije za izrekanje sankcij, pohval in nagrad?
5. Kdo po mnenju dijakov, učiteljev in šolskih svetovalnih delavcev oblikuje šolska pravila in na kakšen način so dijaki z njimi seznanjeni?
6. Kakšno je mnenje dijakov, učiteljev in šolskih svetovalnih delavcev o potrebnosti vzgojnega koncepta in kaj lahko šola z natančnim načrtovanjem vzgojnih dimenzij pridobi?
7. Katerim vrednotam dijaki pripisujejo pomembnost?
8. Na razvijanje katerih vrednot bi se po mnenju učiteljev šola morala osredotočiti in kako bi v pedagoškem procesu te vrednote lahko razvijali?
9. Od česa je po mnenju dijakov, učiteljev in šolskih svetovalnih delavcev odvisna disciplina v razredu?
10. Kako se učitelji čutijo usposobljene za reševanje disciplinskih ukrepov in kje so pridobili največ znanja za njihovo reševanje?
11. Kako učitelji in dijaki ocenjujejo delo učitelja?
12. Ali učitelji poznajo poklic za katerega se njihovi dijaki izobražujejo?
13. Kako pomembni se zdijo učiteljem posamezni cilji poklicnega in strokovnega izobraževanja in do katere mere jih po svoji oceni uresničujejo pri pedagoškem delu?
14. Kako dijaki in učitelji ocenjujejo šolsko klimo in kulturo?

1.2. Hipoteze

Na podlagi raziskovalnih vprašanj smo oblikovali naslednje **hipoteze**:

H1: Dijaki in učitelji različno ocenjujejo odnos dijakov do učiteljev, šole in šolskega dela.

H2: V oceni, katere ukrepe pojmujejo dijaki kot kazen, se učitelji in dijaki razlikujejo.

H3: Dijaki in učitelji se razlikujejo v oceni tega, kakšen učinek imajo posamezni ukrepi na nadaljnje vedenje dijakov.

H4: Dijaki in učitelji se razlikujejo v mnenju o potrebnosti vzgojnega koncepta.

H5: Dijaki in učitelji različno ocenjujejo pomembnost posameznih vidikov vzpostavljanja discipline v razredu.

H6: Dijaki v večji meri kot učitelji ocenjujejo, da učitelji ne poznajo poklica, za katerega se dijaki izobražujejo.

H7: Dijaki in učitelji različno ocenjujejo pedagoško delo učiteljev.

H8: Dijaki in učitelji različno ocenjujejo šolsko klimo in kulturo.

Hipoteze so po vsebinskih sklopih podrobneje razčlenjene znotraj posameznih poglavij.

1.3. Spremenljivke

V raziskavi smo zbrali podatke za naslednje **spremenljivke**:

- spol dijakov in učiteljev,
- starost dijakov,
- letnik šolanja dijakov,
- vrsta izobraževalnega programa, ki ga dijaki obiskujejo,
- stopnja izobrazbe očeta,
- stopnja izobrazbe matere,
- stopnja izobrazbe učiteljev,
- program, v katerem učitelji v tekočem šolskem letu poučujejo največ ur,
- predmet/vsebinski sklop/modul, v katerem učitelji poučujejo največ ur,
- izvajanje razredništva,
- število let dela v šolstvu,
- mnenje učiteljev in svetovalnih delavcev o tem, kaj povzroča na šoli največ težav,
- mnenje učiteljev in svetovalnih delavcev o tem, kaj jih pri ravnanju dijakov najbolj moti,
- mnenje učiteljev o tem, ali jih starši podprejo pri izrečenih vzgojnih ukrepih,
- mnenje učiteljev in svetovalnih delavcev o potrebnosti pravil za urejanje vzgojno-disciplinske problematike.

Mnenja dijakov, učiteljev in šolskih svetovalnih delavcev o tem, da:

- se dijaki veliko ukvarjajo s pomembnimi življenjskimi vprašanji,
- se dijaki zapirajo sami vase,
- so se dijaki pripravljene udeleževati v družbenem življenju (npr. prostovoljno delo),
- dijaki sodelujejo pri pomembnih vprašanjih, ki se nanašajo na dogajanje na šoli,
- so dijaki pripravljene opravljati naloge, ki niso sestavni del učnega procesa,
- so dijaki po večini disciplinirani in vzgojeni,
- so dijaki sposobni,
- so dijaki odprtega in svobodnega duha,
- so dijaki spoštljivi do učiteljev,
- so dijaki odgovorni,
- si dijaki želijo končati šolo,
- so dijaki izbrali pravo šolo,
- so vsebine pouka dijakom zanimive,
- so dijaki motivirani za učenje,
- so dijaki to šolo izbrali, ker niso imeli druge možnosti,
- dijaki doživljajo šolo kot zanimivo okolje,
- bodo dijaki v svojem poklicu uspešni.

Mnenje dijakov, učiteljev in šolskih svetovalnih delavcev o tem, ali doživljajo dijaki navedene ukrepe kot kazen in kakšen učinek imajo na nadaljnje vedenje dijakov:

- pobotanje oz. poravnava (npr. opravičilo in pogovor),
- pogojna izključitev,
- pogovor dijaka s šolsko svetovalno službo,
- ignoriranje dijaka,
- izključitev iz šole,
- pogovor dijaka z razrednikom,
- pisni opomin,
- opravljanje dobrih del,
- pošiljanje iz razreda,
- pogovor dijaka z ravnateljem,
- ukor učiteljskega zbora,
- pogovor ob prisotnosti staršev,
- ukor oddelčnega učiteljskega zbora,
- ukor razrednika,
- zaradi dijaka je kaznovan cel razred,
- prepoved izleta in ostalih ugodnosti,
- premestitev v drug oddelek,
- ustno opozorilo,
- spodbujanje občutka slabe vesti,
- premestitev dijaka v drugo klop,
- poprava škodljivih posledic ravnanja (npr. plačilo škode, pomoč v knjižnici),

- pogovor z dijakom na štiri oči,
- spraševanje za oceno,
- vpis v dnevnik,
- začasen odvzem predmetov (npr. mobilnega telefona),
- zagovor dijaka pred razredom.

Mnenje dijakov o pogostosti reagiranja na neprimerno vedenje s strani:

- učitelja,
 - razrednika,
 - svetovalnega delavca,
 - ravnatelja,
-
- mnenje dijakov o tem, kako hitro se ponavadi učitelji odzovejo na neprimerno vedenje in kršenje šolskih pravil,
 - ali dijaki, učitelji in šolski svetovalni delavci poznajo Pravilnik o šolskem redu v srednjih šolah,
 - ali ima šola opredeljena šolska pravila,
 - seznanjenost dijakov s šolskimi pravili,
 - vključenost dijakov v oblikovanje šolskih pravil
 - mnenje učiteljev in svetovalnih delavcev o tem, ali je potrebno, da ima šola opredeljen vzgojni koncept,
 - mnenje učiteljev in svetovalnih delavcev o tem, na razvijanje katerih vrednot bi se šola morala osredotočiti,
 - mnenje učiteljev in svetovalnih delavcev o tem, na kakšen način bi v pedagoškem procesu najlaže dosegli zastavljene vrednote,
 - mnenje učiteljev in svetovalnih delavcev o tem, ali je njihova šola uspešna pri reševanju disciplinskih težav,
 - najpogostejši način obravnave disciplinsko najbolj problematičnih dijakov,
 - mnenje učiteljev in svetovalnih delavcev o tem, ali bi šola z natančnim načrtovanjem vzgojnih dimenzij kaj pridobila,
 - ocena učiteljev, kje so pridobili največ znanja o disciplini in discipliniranju dijakov,
 - število izrečenih vzgojnih in alternativnih ukrepov v šolskem letu 2007/08,
 - mnenje svetovalnih delavcev o tem, ali obstajajo na šoli tihi dogovori za reševanje specifične disciplinske problematike.

Stopnja strinjanja dijakov in učiteljev s trditvami:

- če učitelji vidijo konfliktno situacijo med dijaki, takoj reagirajo,
- učitelji dijake vključujejo v izvedbo pouka,
- učitelji dijake vključujejo v načrtovanje vsebine pouka,
- učitelji dijake vzpodbujajo, da si med sabo pomagajo,
- dijaku, ki ima težave z razumevanjem snovi, učitelji pomagajo,
- učitelji so za dijake vedno dostopni za pogovor,

- učitelji so za razgovore s starši na voljo tudi, ko ni govorilnih ur,
- odločitve o reševanju disciplinskih prekrškov sprejemajo učitelji skupaj z dijaki,
- učitelji se z dijaki o prekrških pogovorijo in skupaj iščejo metode obvladovanja vedenjskih težav,
- učitelji poleg poučevanja tudi vzgajajo dijake,
- učitelji poučujejo predmete oz. vsebine, ki jih zanimajo,
- učitelji radi poučujejo,
- učitelji sprejemajo odgovornost za razreševanje vzgojno-disciplinskih konfliktov,
- učitelji so s svojim poklicem zadovoljni,
- učitelji se z dijakom, za katerega domnevajo, da ima težave na osebnem področju, pogovorijo,

- mnenje dijakov in učiteljev o tem, ali učitelji poznajo poklic, za katerega se dijaki izobražujejo.

Ocena dijakov, kako pomembne so našete vrednote:

- družina,
- biti voditelj in imeti moč nad drugimi,
- ustvarjalnost, izvirnost, domišljija,
- denar,
- mir v svetu,
- red in stabilnost v družbi,
- resnično prijateljstvo,
- spoštovanje drugega,
- sprejemanje drugačnosti,
- svet lepega, narava, umetnost,
- svoboda delovanja in mišljenja,
- uspeh v šoli, poklicu,
- varovanje narave,
- vznemirljivo življenje,
- zdravje.

Mnenje dijakov, učiteljev in šolskih svetovalnih delavcev o tem, od česa je odvisna disciplina v šoli:

- od doslednosti učitelja pri uporabi vzgojnih ukrepov,
- od skupnega vzpostavljanja pravil v razredu,
- od skupnega dogovarjanja o načinih ukrepanja v primeru nediscipline,
- vzdušja v šoli,
- od velikosti oddelka,
- od motiviranosti dijaka za šolsko delo,
- od načina poučevanja učitelja,
- od zanimivosti učne snovi,

- od metod poučevanja,
- od strogosti učitelja,
- od družinske vzgoje,
- od samodiscipliniranosti dijakov,
- od socialno ekonomskega statusa dijakov,
- od kulture dijakov (lepo obnašanje dijakov),
- od vzdušja v razredu,
- od zmožnosti učitelja, da vzpostavi osebni odnos z dijaki.

Stopnja strinjanja dijakov, učiteljev in šolskih svetovalnih delavcev o klimi in šolski kulturi pri trditvah:

- šola daje dijaku občutek varnosti, zaupanja in sprejetosti,
- dijaki so aktivno vključeni v načrtovanje, izvajanje in vrednotenje pedagoškega dela,
- učitelji pri dijakih sistematično razvijajo socialne spretnosti (npr. vrstniška pomoč, prostovoljno delo ipd.),
- na šoli poudarjajo in nagrajujejo zgledno vedenje dijakov,
- na šoli se pogovarjajo o različnih življenjskih problemih in dijakom učitelji pomagajo pri iskanju rešitev,
- na šoli dijake navajajo na samovrednotenje, samokontrolo in sprejemanje odgovornosti za svoja dejanja,
- vključevanje v dejavnosti, ki povezujejo dijake, delavce šole, starše in lokalno skupnost,
- na šoli izvajajo dejavnosti za preprečevanje zasvojenosti in nasilništva pri dijakih,
- na vzgojno-disciplinske probleme se na šoli odzovejo takoj in jih načrtno razrešujejo,
- učitelji se v šoli dobro počutijo,
- dijaki se v šoli dobro počutijo,
- mnenje vsakega učitelja je cenjeno,
- mnenje vsakega dijaka je cenjeno,
- mnenje šolske svetovalne službe je cenjeno,
- učitelji so pravični in vzbujajo zaupanje,
- na šoli je pomembno, da učitelji dobro poučujejo,
- v šoli je dobro vzdušje,
- na šoli imajo številne obšolske dejavnosti,
- pri načrtovanju obšolskih dejavnosti je upoštevano mnenje dijakov,
- šola je vpeta v lokalno okolje,
- na šoli imajo končne izlete,
- končni izleti so prijetna izkušnja za dijake in učitelje,
- šola je prepoznavna med njej podobnimi šolami,
- v šoli načrtno pridobivajo in analizirajo mnenja staršev,
- na šoli upoštevajo mnenja staršev.

Za preverjanje nekaterih povezav smo oblikovali nove spremenljivke, pri katerih smo združili vsebinsko sorodne trditve:

- mnenje dijakov in učiteljev o tem, ali doživljajo vzgojne ukrepe kot kazni in kakšen učinek imajo na njihovo nadaljnje vedenje (združili smo spremenljivke: mnenje o opominu, ukoru razrednika, ukoru oddelčnega učiteljskega zbora, ukoru učiteljskega zbora, izključitvi),
- mnenje dijakov in učiteljev o tem, ali doživljajo alternativne ukrepe kot kazni in kakšen učinek imajo na njihovo nadaljnje vedenje (združili smo spremenljivke: mnenje o pobotanju oz. poravnavi, popravi škodljivih posledic ravnanja, opravljanju dobrih del, premestitvi v drug oddenek, pogojni izključitvi),
- mnenje dijakov in učiteljev o tem, ali doživljajo omejitvene ukrepe kot kazni in kakšen učinek imajo na njihovo nadaljnje vedenje (združili smo spremenljivke: mnenje o premestitvi dijaka v drugo klop, prepovedi izleta ali drugih ugodnostih, začasnem odvzemu predmetov, spraševanju za oceno, pošiljanju iz razreda),
- mnenje dijakov in učiteljev o tem, ali doživljajo moralne ukrepe kot kazni in kakšen učinek imajo na njihovo nadaljnje vedenje (združili smo spremenljivke: mnenje o ignoriranju dijaka, zagovoru dijaka pred razredom, spodbujanju občutka slabe vesti, kaznovanju celega razreda zaradi dijaka),
- učiteljeva osebnost – odnos do poklica (združili smo spremenljivke: zadovoljstvo s poklicem, odnos do poučevanja, zanimanje za predmet oz. vsebino, ki jo poučujejo),
- načrtovanje vzgoje (združili smo spremenljivke strinjanje učiteljev s trditvami: načrtujem učno uro, načrtujem tudi njene vzgojne učinke, poleg poučevanja je moja dolžnost tudi vzgoja dijakov, ko načrtujem vsebino učne ure, načrtujem tudi vzgojni učinek, ki ga bom z vsebino dosegel, pri načrtovanju metod in tehnik poučevanja upoštevam njihov vzgojni učinek),
- oblike discipliniranja (združili smo spremenljivke strinjanje učiteljev s trditvami: razreševanje vzgojno-disciplinskih konfliktov je moja naloga in odgovornost, odločitve o reševanju disciplinskih prekrškov sprejemam skupaj z dijaki, če vidim konfliktno situacijo med dijaki, takoj reagiram),
- etika skrbi (združili smo spremenljivke strinjanje učiteljev s trditvami: z dijakom, za katerega domnevam, da ima težave na osebnem področju, se pogovorim, dijake vzpodbujam, da si pomagajo, dijaku, ki ima težave z razumevanjem snovi, pomagam, ko načrtujem način dela v razredu, upoštevam specifično razreda, kot učitelj sem za dijake vedno dostopen za pogovor, kot učitelj sem za razgovore s starši dijakov na voljo tudi, ko ni govorilnih ur.),
- mnenje učiteljev o vključevanju dijakov (združili smo spremenljivke strinjanje učiteljev s trditvami: dijake vključujem v izvedbo pouka, dijake vključujem v načrtovanje vsebine pouka, z dijaki se o prekrških pogovorim in skupaj z njimi iščem metode obvladovanja vedenjskih težav.),
- mnenje učiteljev o šolski klimi (združili smo spremenljivke strinjanje učiteljev s trditvami: šola daje dijaku občutek varnosti, zaupanja in sprejetosti, učitelji se v šoli dobro počutimo, dijaki se v šoli dobro počutijo, mnenje vsakega učitelja je cenjeno,

mnenje vsakega dijaka je cenjeno, mnenje šolske svetovalne službe je cenjeno, v šoli je dobra klima, končni izleti so prijetna izkušnja za dijake in učitelje, na šoli imamo končne izlete, učitelji so pravični in vzbujajo dijakom zaupanje),

- mnenje učiteljev o poslanstvu šole (združili smo spremenljivke strinjanje učiteljev s trditvami: na šoli v ospredje postavljamo dejavnosti medsebojne povezanosti in sodelovanja, znotraj šole imamo oblikovan dogovor o temeljnih vrednotah skupnega življenja in načinih ravnanja, na šoli dajemo poudarek na kakovost poučevanja, šola ima jasno vizijo napredka, šola je prepoznavna med njej podobnimi šolami, vključujemo se v dejavnosti, ki povezujejo dijake, delavce šole, starše in lokalno skupnost),
- mnenje učiteljev o sodelovanju akterjev (združili smo spremenljivke strinjanje učiteljev s trditvami: svoje dijake aktivno vključujemo v načrtovanje, izvajanje in vrednotenje pedagoškega dela, vodstvo šole in zaposleni skupaj odločamo o prihodnosti šole, v šoli načrtno pridobivamo in analiziramo mnenja staršev, na šoli upoštevamo mnenja staršev, delo na šoli načrtujemo skupaj s podjetji, mnenja podjetij so upoštevana pri načrtovanju dela v šoli, pri načrtovanju obšolskih dejavnosti upoštevamo mnenje dijakov, šola je vpeta v lokalno okolje),
- mnenje učiteljev o razvijanju socialnih spretnosti pri dijakih (združili smo spremenljivke strinjanje učiteljev s trditvami: pri dijakih sistematično razvijamo socialne spretnosti, z dijaki se pogovarjamo o različnih življenjskih problemih in jim pomagamo pri iskanju rešitev, dijake navajamo na samovrednotenje, samokontrolo in sprejemanje odgovornosti za svoja dejanja, posebno pozornost namenjamo preventivnim dejavnostim za preprečevanje zasvojenosti, nasilništva in drugih odklonskih pojavov pri dijakih, na šoli imamo številne obšolske dejavnosti, na šoli poudarjamo in nagrajujemo zgledno vedenje dijakov, na vzgojno-disciplinske probleme se odzovemo takoj in jih načrtno razrešujemo).

2. Metodologija

2.1. Raziskovalna metoda

V raziskavi smo uporabili deskriptivno in kavzalno-neeksperimentalno raziskovalno metodo. Z deskriptivno metodo opisujemo pojave, s kavzalno - neeksperimentalno metodo pa skušamo ugotoviti vzroke in posledice teh pojavov (Sagadin 1993).

2.2. Vzorec in osnovna množica

Iz osnovne množice 28999 dijakov, ki so v šol. l. 2007/08 obiskovali 1. letnik v programih nižjega poklicnega izobraževanja, 1. in 2. letnik v programih srednjega poklicnega izobraževanja, 1. in 3. letnik v programih srednjega strokovnega izobraževanja in 4. letnik v programih poklicno tehniškega izobraževanja, smo na 41 izbranih šolah v vzorec zajeli 2934 dijakov (55,9% fantov in 44,1% deklet). V vzorec je vključenih 10,12% enot osnovne populacije, kar zagotavlja dobro reprezentativnost.

Največji delež v vzorcu predstavljajo dijaki 1. letnikov (1323, 45,9%), sledijo jim dijaki 3. letnikov (652, 22,6%), dijakov 2. letnikov je bilo 571 (19,8%), številčno najskromnejša je bila skupina dijakov 4. letnikov (336, 11,7%).

Glede na izobraževalni program, ki ga obiskujejo, so bili dijaki v vzorcu razporejeni takole: 127 (4,4%) dijakov iz programov nižjega poklicnega izobraževanja, 905 (31,0%) dijakov iz programov srednjega poklicnega izobraževanja, 1480 (50,7%) dijakov iz programov srednjega strokovnega izobraževanja in 406 (13,9%) dijakov iz programov poklicno tehniškega izobraževanja.

Iz osnovne množice 5034 strokovnih delavcev (nismo dobili podatka samo za učiteljev v šol.l. 2007/08), ki so bili zaposleni v navedenih programih poklicnega in strokovnega izobraževanja, smo na 41 šolah v vzorec izbrali 491 učiteljev (35,2% moških in 64,8% žensk), ki imajo v povprečju nekaj več kot 15 let delovnih izkušenj v šolstvu.

Po zbranih podatkih v vzorcu učiteljev, ki so podali odgovor na to vprašanje, jih 17 (3,9%) poučuje v programih nižjega poklicnega izobraževanja, 110 (25,4%) v programih srednjega poklicnega izobraževanja, 268 (61,9%) v programih srednjega strokovnega izobraževanja in 38 (8,8%) v programih poklicno tehniškega izobraževanja.

Med učitelji v vzorcu jih 167 (35,4%) poučuje strokovni predmet/vsebinski sklop/modul, 252 (53,4%) učiteljev poučuje splošnoizobraževalni predmet, učiteljev praktičnega pouka je v vzorcu 53 (11,2%).

Izbrali smo tudi vzorec 27 šolskih svetovalnih delavcev, ki so v povprečju v šolstvu zaposleni nekaj manj kot 16 let. V vzorcu svetovalnih delavcev so same ženske, od tega 12 psihologinj, 10 pedagoginj in pet ostalih profilov (socialni pedagog in socialni delavec).

V vzorec smo vključili tudi 115 staršev, ki so izpolnili anketne vprašalnike na različnih šolah.

V raziskavo je bilo vključenih 41 šol iz različnih področij Slovenije, v katerih izvajajo naslednje smeri izobraževalnih programov: administrator, avtomehanik, avtoserviser, avtoservisni tehnik, bolničar negovalec, ekonomski tehnik, gospodar na podeželju, hortikulturni tehnik, kmetijski tehnik, kmetijsko-podjetniški tehnik, lesarski tehnik, mizar, mlekar, živilski tehnik, obdelovalec lesa, obdelovalec kovin, pek, pomočnica gospodinje-oskrbnice, pomočnik v živilstvu, prometni tehnik, slaščičar, slaščičar-konditior, živilsko-prehranski tehnik, strojni tehnik, tehnik optik, tehnik zdravstvene nege, trgovec-prodajalec, vrtnar, vzgojitelj predšolskih otrok, zdravstvena nega, inštalater strojnih inštalacij, konstrukcijski mehanik, elektrotehnik elektronik, električar elektronik, pečar-keramik, mehatronik operater, upravljanje gradbene mehanizacije, rudar, rudarski tehnik, elektrotehnik računalništva, pomočnik v biotehnik, cvetličar, aranžerski tehnik, gozdarski tehnik, frizer, plovni tehnik, kuhar, turistični tehnik, gostinsko-turistični tehnik, ličar, elektrotehnik energetik, kmetijski mehanik in veterinarski tehnik.

Natančen pregled šol, število dijakov in učiteljev, zajetih v vzorec, prikazuje spodnja tabela:

Zaporedna številka šole	Naziv šole	Dijaki	Učitelji
1	Srednja šola Črnomelj, Srednja poklicna in strokovna šola	63	10
2	Šolski center Ptuj, Poklicna in tehniška strojna šola	107	25
3	Srednja poklicna in strokovna šola Bežigrad	76	13
4	Srednja tehniška in poklicna šola Trbovlje, Poklicna in tehniška šola	83	15
5	Srednja zdravstvena šola Murska Sobota	102	19
6	Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, Srednja vzgojiteljska šola	57	4

Zaporedna številka šole	Naziv šole	Dijaki	Učitelji
7	Srednja šola Jesenice	118	35
8	Živilska šola Maribor, Poklicna in tehniška šola	47	10
9	Srednja lesarska šola Škofja Loka	77	21
10	Srednja gradbena, geodetska in ekonomska šola Ljubljana, Srednja poklicna šola	40	15
11	Gimnazija Jurija Vege Idrija, Poklicna šola	61	6
12	Šolski center Velenje, Poklicna in tehniška strojna šola	52	7
13	Šolski center Velenje, Poklicna in tehniška rudarska šola	28	/
14	Šolski center Ravne na Koroškem, Srednja šola	57	/
15	Grm Novo mesto - center biotehnike in turizma, Kmetijska šola Grm in biotehniška gimnazija	119	23
16	Srednja kmetijska šola Rakičan	36	4
17	Srednja trgovska šola Ljubljana	85	28
18	Biotehniški izobraževalni center Ljubljana, Živilska šola	71	4
19	Šolski center za pošto, ekonomijo in telekomunikacije Ljubljana, Srednja tehniška oz. srednja strokovna šola	53	7

Zaporedna številka šole	Naziv šole	Dijaki	Učitelji
20	Srednja šola Domžale, Poklicna in strokovna šola	76	11
21	Srednja šola Josipa Jurčiča Ivančna Gorica	70	15
22	Srednja zdravstvena šola Ljubljana	66	9
23	Šolski center Rudolfa Maistra Kamnik, Srednja ekonomska šola	48	10
24	Biotehniška šola Maribor	88	11
25	Prometna šola Maribor, Srednja prometna šola	54	9
26	Srednja elektro-računalniška šola Maribor	84	21
27	Srednja strojna šola Maribor	103	12
28	Srednja zdravstvena šola Juge Polak Maribor	131	16
29	Šolski center Ptuj, Ekonomska šola	97	13
30	Srednja zdravstvena šola Celje	113	16
31	Šolski center Celje, Srednja šola za storitvene dejavnosti in logistiko	73	11

Zaporedna številka šole	Naziv šole	Dijaki	Učitelji
32	Šolski center Rogaška Slatina	46	/
33	Šolski center Krško - Sevnica, Srednja poklicna in strokovna šola	86	23
34	Srednja ekonomsko-poslovna šola Koper, Poklicna in strokovna šola	69	8
35	Srednja šola Kočevje	20	13
36	Biotehniški center Naklo, Srednja šola	100	9
37	Srednja pomorska šola Portorož	33	6
38	Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna	20	5
39	Šolski center Novo mesto, Srednja zdravstvena in kemijska šola	105	/
40	Srednja šola Veno Pilon Ajdovščina, Poklicna in strokovna šola	29	13
41	Srednja šola za gostinstvo in turizem Ljubljana	87	13
	Skupaj	2934	491

2.3. Zbiranje podatkov

Za namen raziskave smo sestavili štiri vprašalnike, in sicer vprašalnik za dijake, vprašalnik za učitelje, vprašalnik za svetovalne delavce in vprašalnik za starše.

Vprašalnik za dijake vsebuje 19 vprašanj, 18 vprašanj zaprtega tipa, eno kombinirano vprašanje in eno filtrsko vprašanje.

Vprašalnik za učitelje vsebuje 33 vprašanj, 20 vprašanj zaprtega tipa, pet vprašanj odprtega tipa, 8 vprašanj je kombiniranih. Eno vprašanje je filtrsko.

Vprašalnik za svetovalne delavce vsebuje 30 vprašanj, 16 vprašanj zaprtega tipa, pet vprašanj odprtega tipa, devet vprašanj je kombiniranih. Eno vprašanje je filtrsko.

Vprašalnik za starše vsebuje 5 vprašanj zaprtega tipa.

V vseh vprašalnikih je 7 vprašanj sestavljenih iz več postavk. Vprašalniki vsebujejo lestvice stališč Likertovega tipa in ocenjevalne lestvice. Pri štirih vprašanjih so postavljene trditve, o katerih so se morali anketiranci odločati na podlagi 4–stopenjske lestvice, pri čemer je 1 pomenilo »sploh ne drži« in 4 »povsem drži«. Pri enem vprašanju so se morali anketiranci odločati med odgovoroma »Da« ali »Ne« in hkrati ocenjevali učinek ukrepa na nadaljnje vedenje, pri čemer je 1 pomenilo »sploh ni učinka« in 4 »velik učinek«. Pri enem od vprašanj so anketirani dijaki ocenjevali vrednote po pomembnosti, pri čemer je 1 pomenilo »sploh ni pomembno«, 4 pa »zelo pomembno«. Vprašalnik za učitelje je vseboval tudi ocenjevalno lestvico, kjer so učitelji ocenjevali, v kolikšni meri uresničujejo zastavljene cilje, pri čemer je 1 pomenilo »ne uresničujem« in 5 »v največji meri uresničujem«.

Anketiranje je bilo anonimno in je potekalo od začetka meseca maja do konca meseca junija 2008. Vprašalnike smo po predhodnem dogovoru z vodstvom šol poslali na šole, ki so nam jih, ko so jih dijaki in učitelji izpolnili, tudi vrnile.

2.4. Obdelava podatkov

Podatke smo obdelali in predstavili na nivoju deskriptivne in inferenčne statistike. Za preverjanje hipotez smo uporabili χ^2 – preizkus, oziroma Kullbackov preizkus (kadar pogoji za $\tilde{\chi}^2$ – preizkus niso bili izpolnjeni) za preverjanje hipotez neodvisnosti, enostranski t – preizkus za odvisne vzorce in dvostranski t – preizkus za neodvisne vzorce ter analizo variance za preverjanje hipotez o razlikah aritmetičnih sredin.

Nekatere ordinalne spremenljivke (večstopenjske lestvice) smo obravnavali kot intervalne in predvidevali, da so razlike med stopnjami 1, 2, 3 in 4 enake. Takšen način obravnavanja spremenljivk se nanaša samo na postopek izračunavanja, nikakor pa ne na interpretacijo dobljenih rezultatov (Kožuh 2003, str. 61).

Statistična obdelava je bila izvedena s programom SPSS, rezultati so prikazani tabelarično.